

משבר האקלים וקיימות – מבט רב תחומי

Climate Change and Sustainability: A Multi-Disciplinary View

אחראים: פרופ' רות רונן, מדעי הרוח; פרופ' קולין פרייס, מדעים מדויקים

1. מבוא למשבר האקלים -

פרופ' קולין פרייס - מדעי הסביבה

- א. מגמות התחממות כדור הארץ מאז 1860
- ב. אפקט החממה וגזי חממה
- ג. האם המגמות חריגות ביחס למאות אלפי שנים של אקלים בכדור הארץ?
- ד. הגורם האנושי ואוכלוסיית העולם
- ה. תחזיות ל-2100
- ו. פתרונות למשבר האקלים

2. השלכות אקלימיות וסביבתיות של התגברות אפקט החממה

פרופ' הדס סערוני – גיאוגרפיה

- א. שינוי משטר המשקעים והקשרו למאזן המים העולמי
  - ב. תופעת המידבור (desertification) והאם הינה הפיכה
  - ג. הקצנה אקלימית (בהדגמת סופות טרופיות)
  - ד. פגיעות (Vulnerability) והקשרה לשינוי האקלימי ולמאפיינים האנתרופוגניים
  - ה. השלכות סביבתיות - מן הגלובאלי ללוקאלי
  - עליית מפלס פני הים ופגיעה באוקיינוסים
  - הצפות, שיטפונות ושיטפונות בזק
  - שריפות
  - גלי חום
  - העיר כגורם לשינוי אקלימי
- ו. כיצד נערכים? "הסתגלות" (adaptation) לעומת "ריסון" (mitigation)

3. השפעת שינויים גלובליים על מערכות טבע -

פרופ' מרסלו שטרנברג – מדעי החיים

- א. השפעת שינויי האקלים על המגוון הביולוגי
- ב. השפעת שינוי אקלים על שעונים ביולוגיים

- ג. שינוי בתפקוד אקוסיסטמות כתוצאה של שינוי אקלים
- ד. השפעת שינוי בשימושי קרקע על המגוון הביולוגי
- ה. השפעת שינויי האקלים על מערכות אקולוגיות
- ו. השפעת שינויים גלובליים על מגוון המינים בישראל

**4. הקשר בין פעילות האדם לבין משבר האקלים –
ד"ר ורד בלאס – אקולוגיה תעשייתית**

- א. מה זה מדרך פחמני
- ב. מחזורי חיים
- ג. איך מחשבים את ההשפעה הסביבתית GLOBAL WARMING POTENTIAL
- בראיית מחזור חיים
- ד. איך אפשר להפחית את המדרך הפחמני ומדיניות בעולם ובישראל

**5. יחס האדם לטבע והיבטים אתיים של המשבר –
ד"ר יאיר לוי וד"ר עמיחי עמית - פילוסופיה**

- 1. מה הקשר בין פילוסופיה ומשבר האקלים?
- 2. אחריות קולקטיבית ואישית
- 3. המעמד המוסרי של משבר האקלים:
- 4. מקומו של האדם בטבע.
- 5. צדק: חלוקת הנטל ואי שוויון בין מדינות ובין אוכלוסיות.
- 6. ניתוחי 'עלות-תועלת' מנקודת מבט מוסרית.

**6. איך הגענו עד הלום? חשיבה היסטורית על האדם והטבע –
ד"ר אמיר טייכר ופרופ' און ברק – היסטוריה**

- א. אנתרופוקן
- ב. עלייתה של ההפרדה בין האדם לטבע
- ג. הפרדת פעולות מתוצאותיהן: המהפכה התעשייתית
- ד. פרובלמטיזציה של מושג האנתרופוקן
- ה. המהפכה התעשייתית מפרספקטיבה גלובלית
- ו. הקרבונזציה העולמית ומורשתה

7. הפוליטיקה של ההכחשה –

פרופ' דני רבינוביץ' – סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

- א. בעיה רחוקה, ערטילאית ומעורפלת.
- ב. קונצנזוס מדעי, מחלוקת תקשורתית
- ג. הון וידע: ידידי המדע מול ידידי התעשייה נאבקים על זמן מסך
- ד. האינטרסים הכלכליים שמאחורי הכחשת האקלים

8. פסיכולוגיה סביב משבר האקלים –

פרופ' שושנה שילה – פסיכולוגיה

1. התנהגות הפרט ומשבר האקלים
2. גורמים קוגניטיביים – אמונות ותפיסות על שינוי האקלים
3. שינוי אקלים וגורמים רגשיים
4. אישיות, ערכים ואידיאולוגיות
5. תוצאות פסיכולוגיות של שינוי אקלים

9. תכנון עירוני בעידן המשבר –

ד"ר טליה מרגלית – ארכיטקטורה

- א. צדק סביבתי וצדק חברתי בתכנון עירוני עכשווי
- ב. זרמים וגישות בפיתוח ותכנון בר קיימא
- ג. קונפליקטים בין סביבה, שוויון ופיתוח כלכלי
- ד. הוריקן קתרינה פוגש עוורון צבעים תכנוני
- ה. תל אביב ואזורי ההצפה: אסון בשכונת התקווה, חורף תש"פ.
- ו. הדרך לתיקון- וביקורת התכנון העכשווי

10. פתרונות טכנולוגיים –

פרופ' הדס ממן – הנדסה

1. מהי אנרגיה מתחדשת
2. טכנולוגיות להפחתת פחמן דו חמצני
3. פתרונות לצמצום צריכת אנרגיה ופליטת גזי חממה במבנים
4. דלקים ביולוגיים וביו אנרגיה
5. משבר האקלים ובעיית המים

11. הפחתת זיהום: תובנות כלכליות –

פרופ' צבי נאמן – כלכלה

- א. עלות/תועלת
- ב. יעילות מול cost effectiveness
- ג. רגולציה: שיטות ריכוזיות ומבוזרות
- ד. פתרונות מבוססי שוק: מחירים (מיסים) לעומת כמויות (מכסות)
- ה. מחירים לעומת כמויות תחת אי ודאות

12. משבר האקלים בראי המשפט –

פרופ' דוד שור – משפטים

- א. רקע: דיני הסביבה הבינלאומיים, הצהרת ריו ופרוטוקול מונטריאול
- ב. אמנת המסגרת ופרוטוקול קיוטו
- ג. הסכם פריז: צמצום פליטות
- ד. הסכם פריז: הסתגלות, מימון, אכיפה
- ה. המשפט הישראלי ומשבר האקלים

13. השלכות אזוריות של ההתחממות הגלובלית –

פרופ' דן רבינוביץ', סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

- א. חיזוי אקלים אזורי ומדינתי למזרח התיכון
- ב. שינוי אקלים, הגירה, עקירה וביטחון
- ג. המשבר הכפול: שינוי ואקלים ועידן ה Post-Oil
- ד. הפוטנציאל הסולארי ומדינות המפרץ כחלק מהפתרון

14. מדיניות ציבורית וצמצום פליטות ברמה הלאומית –

פרופ' אלון טל – מדיניות ציבורית

- א. בין מיטיגציה לאדפטציה
- ב. תפקיד ה-NDC כמנוף למדיניות אקלימית אחראית
- ג. "פלחי פחמן" - הפרדיגמה של פרופ' רוברט סוקולוב
- ד. חלופות מדיניות
- ה. Yes We Can! השראה ממספר מקרי בוחן מוצלחים מסביב לעולם
- ו. 2050 - עולם מאופס אנרגיה: חזון או הזייה

מידע נוסף

- א. הקורס בהיקף של 2 ש"ס.
- ב. כדי לשמור על שגרת צפייה בקורס, כל סטודנט יבצע בוחן בקיאות קצר ביום חמישי אחר-הצהריים או ביום ששי בבוקר על החומר הנלמד באותו שבוע.
- ג. הציון לקורס יינתן על סמך בחני הבקיאות (30% מהציון), ובחינת סיום.
- ד. מבחן רב ברירה מקוון:

מועד א' תשפ"א – 01/03/2021 בשעה 16:00

מועד ב' תשפ"א – 21/03/2021 בשעה 16:00.